

STRESZCZENIE

Praca doktorska pt. „Pułapka” to projekt multimedialny, na który składa się: instalacja mobilna, cykl fotografii otworkowych, słuchowisko oraz film. Został on zrealizowany w mojej rodzinnej wsi Zaborów na Podkarpaciu. Tytułową pułapką na obrazy i słowa jest zbudowany specjalnie na potrzeby projektu wehikuł, rodzaj olbrzymiej camery obscury na kółkach. Monstrualnych rozmiarów aparat otworkowy został zaprojektowany we współpracy z doktorem fizyki Dariuszem Wcisło, a następnie wybudowany w mojej rodzinnej wsi, przez mojego ojca Władka i przyjaciela rodziny, Pana Pawła. Konstrukcja i kształt wozu, fotografie, które w nim powstały, kontekst miejsca i czasu, są niezwykle istotne dla projektu. Sam obiekt – wehikuł – to ruchomy punkt ogniskujący w sobie istotę całego zamysłu. Przemieszczając się z gospodarstwa do gospodarstwa na kształt religijnych procesji, tworzył obrazy i prowokował do rozmów i opowieści, z których powstało słuchowisko. Objazdy aparatu – pułapki po wsi nazwałam procesją artystyczną, gdyż zajeżdżał on od domu do domu zatrzymując się w odwiedzanych gospodarstwach z krótszą lub dłuższą wizytą. Na tyle długo, aby uchwycić pejzaż, wsłuchać się w głosy i dźwięki otoczenia. Obrazy projektowane wewnątrz wehikułu można było oglądać na bieżąco, wchodząc lub zaglądając do jego środka. Zaciekawieni tym zjawiskiem gospodarze odwiedzanych domów, wchodzili do wewnątrz urządzenia, by zobaczyć widok swojego obejścia odmienny od tego, do którego przywykli.

Swój projekt doktorski traktuję jako wydarzenie artystyczne, którego efektem finalnym będzie wystawa. Podczas niej zaprezentuję sześć fotografii otworkowych w postaci dużych powiększeń cyfrowych, a także spisane i nagrane na nowo w formie słuchowiska opowieści starców. Istotnym elementem projektu pozostaje dla mnie dokumentacja całego procesu jego powstawania, dlatego jej fragmenty także wykorzystuję w krótkim filmie.

Inspiracją dla mojej pracy doktorskiej są tradycyjne obyczaje wsi polskiej, na przykład wędrowki od domu do domu w czasie zapustów, także ceremonie religijne, obnoszenie świętych obrazów po domach, procesje, wspólne odmawianie modlitw przy kapliczkach, życie towarzyskie na wsi, spotkania w domach, słuchanie opowieści w czasie czynności gospodarskich, takich jak darcie pierza, szycie bielizny pościelowej i tym podobne.

Punktem wyjścia dla rozważań teoretycznych w mojej pracy doktorskiej jest książka pod tytułem „Zaborów nasze korzenie. Zarys historii wsi i szkoły” autorstwa Renaty Czech, Marii Łyszczarz i Aliny Rykały oraz informacje, które pozyskałam w Urzędzie Gminy Czudec. Natomiast jeśli chodzi o inspiracje artystyczne wymienię tylko niektóre z nich. Jedną z najbardziej znaczących jest twórczość Rolanda Wirtza, którego prace prezentowane były w 2015 roku na wystawie pt. „Immediatus” w „Bunkrze Sztuki”. Roland Wirtz wykonuje wielkoformatowe fotografie otworkowe przy użyciu aparatów własnej konstrukcji. Wpływ na moje rozważania teoretyczne miał album fotograficzny Michaela Lesy’ego „Wisconsin Death Trip”, w którym poruszone zostało zjawisko artystycznego odszukiwania przeszłości, na przykładzie zestawień fotografii i tekstów. Moja fascynacja ludowością oraz procesjami artystycznymi stworzonymi wspólnie ze społecznością wiejską zainspirowane są twórczością Władysława Hasióra.